

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2019**

УДК 657.37(07.034)

П44

Укладач О. Є. Найденко

Затверджено на засіданні кафедри митної справи та оподаткування.
Протокол № 9 від 21.12.2018 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Податковий облік та звітність [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань для студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня / уклад. О. Є. Найденко. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 65 с.

Подано основні практичні питання, ситуаційні завдання та задачі до практичних занять, що необхідно розглянути та висвітлити в межах кожної теми навчальної дисципліни, а також тестові завдання і контрольні запитання для самодіагностики. Наведено приклади вирішення практичних завдань та методичні рекомендації щодо їх виконання.

Рекомендовано для студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" першого (бакалаврського) рівня.

УДК 657.37(07.034)

© Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, 2019

Вступ

Проблеми існування суб'єктів господарювання в Україні значною мірою пов'язані з недосконалістю податкового законодавства, його постійними змінами. Зміни, які вносяться до Податкового кодексу України іноді не кореспондуються з нормами інших законодавчих і нормативно-правових актів. До того ж, кожного року Верховна Рада України порушує один із принципів податкового законодавства, що передбачає стабільність податкового законодавства.

Постійні та не завжди продумані зміни до податкового законодавства негативним чином впливають на діяльність суб'єктів підприємництва, оскільки значною мірою заважають останнім ефективно здійснювати процеси стратегічного та податкового планування. Крім того, питання правильного ведення податкового обліку та складання податкової звітності також постають дуже гостро, через незрозумілість норм законодавства. Все це призводить до порушень податкового законодавства платниками податків, які іноді не розуміють як вести податковий облік (наприклад, постійні призупинення реєстрації податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних заважають як продавцю товару, так і покупцю).

У процесі ведення податкового обліку суб'єктами підприємництва одним із важливих обов'язків платників податків є ведення первинної документації та складання й подання до контролюючих органів податкової звітності, в якій відображаються суми податкових зобов'язань платників податку.

Тому навчальна дисципліна "Податковий облік та звітність" є доволі важливою для професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю 071 "Облік і оподаткування".

Навчальну дисципліну "Податковий облік та звітність" зараховано до вибірових дисциплін професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю 071 "Облік і оподаткування". Навчальна дисципліна є невід'ємною частиною циклу економічних дисциплін, необхідних робітникам бухгалтерських, податкових підрозділів підприємств незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання.

Навчальна дисципліна орієнтує студентів на практичну діяльність, дозволяє набути навичок ведення обліку за різними податками та зборами

й складання податкової декларації (розрахунку, звіту) різними способами, залежно від розміру суб'єкта підприємництва.

Мета навчальної дисципліни – надання студентам необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій і практичних навичок щодо ведення податкового обліку з різних податків, зборів та обов'язкових платежів, складання податкової звітності.

Для досягнення мети поставлені такі **основні завдання**:

вивчення норм законодавства з питань податкового обліку та звітності;
ознайомлення зі складовими податкового обліку: поняття, структура, методи, принципи;

характеристика загальних вимог до первинної документації та податкової звітності;

ознайомлення з порядком ведення податкового обліку, складання податкової звітності;

Об'єктом навчальної дисципліни є процес податкового обліку.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення теоретичних аспектів і методичних рекомендацій щодо ведення податкового обліку, складання податкової декларації (розрахунку, звіту).

Опанування навчальної дисципліни передбачає активну участь студентів у практичних і семінарських заняттях.

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації окреслених питань, їхні виступи, активність у дискусії, уміння формулювати й відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне заняття виставляються у журнал. Отримані студентом бали за окремі заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з цієї навчальної дисципліни.

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни й формує вміння та навички їхнього практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення

попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їхню перевірку, оцінювання.

Навчальний час, відведений для практичних занять студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом. У ході виконання практичних завдань студент має опанувати вміння та навички ведення первинної документації із податкового обліку (податкова накладна, акцизна накладна), заповнення податкових реєстрів (книга обліку доходів, книга обліку доходів і витрат), складання податкової декларації (розрахунку, звіту).

У процесі виконання практичних завдань студент: вивчає основні законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують ведення податкового обліку та складання податкової звітності за різними податками та зборами; ознайомлюється з рекомендованою літературою, опановує основні категорії та терміни за темами дисципліни; виконує практичні завдання щодо обчислення податкових зобов'язань, готує аналітичну доповідь на семінарське заняття; вивчає зарубіжний досвід ведення податкового обліку та складання податкової звітності на основі аналізу статистичних даних статистичної організації Європейської комісії (Євростат); здійснює пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; здійснює самодіагностику на основі запропонованих питань; здійснює підготовку до самостійних контрольних робіт та інших форм поточного контролю; систематизує вивчений матеріал із метою підготовки до складання семестрового екзамену.

Робочою програмою навчальної дисципліни передбачено такі *види практичної роботи* студентів у процесі занять:

підготовка до семінарських та практичних занять, що полягає в опрацюванні лекційного матеріалу, підготовці доповідей та повідомлень за проблемною тематикою;

підготовка до поточного і підсумкового контролю знань, що полягає в опрацюванні контрольних запитань, питань для самодіагностики, вирішенні завдань з урахуванням методичних рекомендацій;

самостійне опрацювання теоретичного матеріалу за зазначеною тематикою;

виконання практичних завдань з урахуванням методичних рекомендацій.

Методичні рекомендації до практичних завдань

Змістовий модуль 1

Теоретичні аспекти податкового обліку та облік непрямих податків

Тема 1. Податковий облік: його поняття, структура та методи ведення

Мета проведення семінарського заняття – опанування основних категорій та понять нормативно-правових актів, які регламентують порядок ведення податкового обліку, його структуру та принципи.

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: знати об'єктивні передумови виникнення податкового обліку в системі фінансових відносин; формулювати поняття "податковий облік", "податкове зобов'язання, "податковий обов'язок"; знати структуру податкового обліку; наводити випадки визначення грошових зобов'язань контролюючими органами; знати класифікацію методів податкового обліку; наводити приклади застосування методів податкового обліку.

Питання до семінарського заняття за темою 1

1. Історія виникнення податкового обліку в Україні.
2. Наукові підходи до сутності поняття "податковий облік".
3. Взаємозв'язок бухгалтерського та податкового обліку.
4. Виникнення та припинення податкового обов'язку у платника податку.
5. Вимоги до складання первинних документів.
6. Реалізація принципів податкового обліку в Податковому кодексі України.
7. Переваги й недоліки методів податкового обліку.
8. Особи, які можуть розраховувати суму грошових зобов'язань.
9. Види відповідальності за порушення податкового законодавства.
10. Структура податкового обліку.

Перелік тестових запитань до семінарського заняття за темою 1

1. *Первинним документом для цілей податкового обліку є:*

- а) податкова декларація;
- б) акцизна накладна;
- в) звіт за формою 1-ПП.

2. *Метод податкового обліку за першою подією застосовується:*

- а) із податку на прибуток підприємств;
- б) із податку на додану вартість;
- в) із єдиного податку.

3. *Касовий метод податкового обліку застосовується за операцією:*

- а) фінансового лізингу;
- б) виконання робіт для бюджетної установи;
- в) експорту.

4. *Метод нарахувань у податковому обліку застосовується за операцією:*

- а) фінансового лізингу;
- б) виконання робіт для бюджетної установи;
- в) постачання води підприємствами ЖКГ.

5. *Які види відповідальності передбачено Податковим кодексом України:*

- а) дисциплінарна, матеріальна, кримінальна;
- б) адміністративна, фінансова, кримінальна;
- в) адміністративна, кримінальна, матеріальна?

6. *У рамках яких податків виконує свою функцію податковий агент:*

- а) податок на додану вартість;
- б) податок на доходи фізичних осіб;
- в) акцизний податок?

7. *Обчислює зобов'язання з майнового податку для юридичних осіб:*

- а) контролюючий орган;
- б) юридична особа;
- в) податковий агент.

8. *Обчислює зобов'язання з майнового податку для громадян:*

- а) контролюючий орган;
- б) юридична особа;
- в) податковий агент.

9. Прикладом податкової звітності є:

- а) податковий розрахунок;
- б) товарно-транспортна накладна;
- в) рахунок-фактура.

10. Фінансова відповідальність за порушення правил податкового обліку розповсюджується на:

- а) юридичну особу-резидента;
- б) фізичну особу-громадянина;
- в) фізичну особу-підприємця.

Перелік ситуаційних завдань для вирішення на семінарському занятті за темою 1

1. Платник податку занижив суму податкових зобов'язань. Контролюючі органи на цій підставі визначили суму грошових зобов'язань платника податку. Наскільки правомірно поступив контролюючий орган? Відповідь обґрунтуйте посиланням на статтю Податкового кодексу України.

2. Верховна Рада України внесла зміни до Податкового кодексу України 23 листопада 2018 року. Зміни набули чинності 1 січня 2019 року. Наскільки зміни, внесені до Податкового кодексу відповідають принципу стабільності податкового законодавства? Відповідь обґрунтуйте посиланням на статтю Податкового кодексу України.

3. Платник податку на додану вартість сплатив 4 лютого 2019 року податкові зобов'язання за декларацією з податку на додану вартість за грудень 2018 року. Наскільки правомірно поступив платник податку? Відповідь обґрунтуйте посиланням на статтю Податкового кодексу України.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 1

Ситуаційне завдання. Дані перевірок результатів діяльності платника податків свідчать про завищення суми податку на додану вартість, заявленої у податковій декларації з податку на додану вартість. Контролюючі органи вирішили самостійно обчислити суму грошових зобов'язань платника податку. Наскільки правомірними є рішення контролюючих органів? Відповідь обґрунтуйте посиланням на статтю Податкового кодексу України.

Приклад відповіді. Згідно пп. 14.1.39 Податкового кодексу України грошове зобов'язання платника податків – це сума коштів, яку платник податків повинен сплатити до відповідного бюджету як податкове зобов'язання та/або штрафну (фінансову) санкцію, що справляється з платника податків у зв'язку з порушенням ним вимог податкового законодавства та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, а також санкції за порушення законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

У пп. 54.3. Податкового кодексу України визначено випадки, коли контролюючі органи зобов'язані самостійно визначити суму грошових зобов'язань, зменшення (збільшення) суми бюджетного відшкодування та/або зменшення (збільшення) від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток або від'ємного значення суми податку на додану вартість платника податків.

Зокрема пп. 54.3.2. регламентовано право контролюючих органів самостійно визначати грошові зобов'язання платника податків у випадку, коли дані податкової перевірки результатів діяльності платника податків свідчать про заниження або завищення суми податкових зобов'язань.

Таким чином, встановлено завищення суми податкових зобов'язань із податку на додану вартість у податковій декларації. Тому, дії контролюючих органів є правомірними.

Література для самостійної роботи за темою 1:

Основна: [1, с. 11–85; 2, с. 8–19; 3, с. 112–130; 4, с. 14–25].

Додаткова: [12, с. 66–70; 13, с. 47–50; 14, с. 303–308; 18, с. 1–56].

Тема 2. Загальні вимоги до податкової звітності

Мета проведення семінарського заняття – вивчення порядку складання та подання платниками податків до контролюючих органів податкової декларації (розрахунку, звіту).

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: формулювати поняття "податкова декларація (розрахунок, звіт)"; наводити перелік обов'язкових та додаткових обов'язкових реквізитів податкової декларації; знати поняття "базовий податковий (звітний) період"; знати типи податкових декларацій; формулювати наявні податкові

(звітні) періоди та терміни подання податкових декларацій; знати порядок складання податкових декларацій; характеризувати способи та порядок подання податкових декларацій до контролюючих органів; формулювати порядок зберігання документів на підприємстві; знати терміни зберігання документів на підприємстві; характеризувати порядок та способи знищення документів, у яких закінчився термін позовної давнини.

Питання до семінарського заняття за темою 2

1. Особи, які відповідальні за складання податкової декларації (розрахунку, звіту).
2. Порядок оформлення опису документів, які надсилаються до контролюючих органів поштою.
3. Основні умови подання податкових декларацій (розрахунків, звітів) в електронному вигляді.
4. Алгоритм дій платника податків у випадку подання податкових декларацій (розрахунків, звітів) в електронному вигляді.
5. Прийняття контролюючими органами податкових декларацій, поданих в електронному вигляді.
6. Особливості ліквідації документів, у яких закінчився термін позовної давнини.
7. Відповідальність платників податків за втрату або навмисне знищення документів.
8. Строки подання податкової декларації (розрахунку, звіту).
9. Обов'язкові та додаткові реквізити до податкової звітності.

Перелік тестових запитань до семінарського заняття за темою 2

1. *Який додатковий обов'язковий реквізит має відобразитися в податковій декларації:*
  - а) найменування податкової інспекції, до якої подається звітність;
  - б) номер паспорта платника податків;
  - в) код виду економічної діяльності?
2. *Якщо податковий період дорівнює календарному року (для юридичних осіб), податкові декларації подаються:*
  - а) протягом 40 календарних днів за останнім днем звітного року;
  - б) протягом 60 календарних днів за останнім днем звітного року;
  - в) протягом 20 календарних днів за останнім днем звітного року.

3. Нова звітна декларація подається:

а) у випадку, коли до закінчення граничного терміну для подання податкової звітності платник податків побачив помилку в раніше поданій звітності;

б) у випадку, коли після закінчення граничного терміну для подання податкової звітності платник податків побачив помилку в раніше поданій звітності;

в) на вимогу податкової інспекції.

4. Уточнююча декларація подається:

а) у випадку, коли до закінчення граничного терміну для подання податкової звітності платник податків побачив помилку в раніше поданій звітності;

б) у випадку, коли після закінчення граничного терміну для подання податкової звітності платник податків побачив помилку в раніше поданій звітності;

в) на вимогу податкової інспекції.

5. У разі факту втрати або зіпсуття поштового відправлення чи затримки його вручення платник податків:

а) незобов'язаний сплатити суму податкового зобов'язання, самостійно визначену ним у податковій декларації, протягом строків, установлених Податковим кодексом;

б) зобов'язаний сплатити суму податкового зобов'язання, самостійно визначену ним у податковій декларації, протягом строків, установлених Податковим кодексом;

в) перекладає обов'язок по сплаті податкових зобов'язань на поштового оператора.

6. Форми податкової декларації (розрахунку, звіту) затверджує:

а) Верховна Рада України;

б) Кабінет Міністрів України;

в) Міністерство фінансів України.

7. За яким податком декларація може бути складена в паперовому варіанті:

а) податок на прибуток підприємств;

б) акцизний податок;

в) єдиний податок?

8. *За яким із перерахованих податків діє звітний (податковий період), що дорівнює календарному місяцю:*

- а) акцизний податок;
- б) податок на прибуток підприємств;
- в) податок на доходи фізичних осіб?

9. *Платник податків протягом ... робочих днів з дня отримання повідомлення про втрату або зіпсуття поштового відправлення зобов'язаний надіслати поштою або надати особисто (за його вибором) контролюючому органу другий примірник податкової декларації разом із копією повідомлення про втрату або зіпсуття поштового відправлення.*

10. *У разі втрати, пошкодження або дострокового знищення документів платник податків зобов'язаний у ... строк з дня такої події письмово повідомити контролюючий орган за місцем обліку.*

Перелік ситуаційних завдань для самостійного вирішення за темою 2

1. Платник податку втратив документи 10 січня 2019 року. Повідомив про це контролюючі органи 17 січня 2019 року. Відновив документи платник податку 29 березня 2019 року. Оцініть правомірність дій платника податку із посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

2. Платник податків в податковій декларації не зазначив номер телефону, через що органи Державної фіскальної служби України відмовилися приймати податкову декларацію. Наскільки правомірними є рішення платника податків та контролюючих органів? Відповідь підтвердить посиланням на статті Податкового кодексу України.

3. Платник податку (великий платник податку) поштою 18 січня 2019 року направив декларацію з акцизного податку за грудень 2018 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

4. Платник податку надіслав розрахунок за формою № 1ДФ (за перший квартал 2019 року) електронною поштою 9 квітня 2019 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

5. Фізична особа-громадянин подала 7 травня 2019 року до органів Державної фіскальної служби України декларацію про доходи та майновий стан за 2018 рік. Оцініть правомірність дій платника податку із посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 2

Ситуаційне завдання. Велике підприємство є платником податку на прибуток. За підсумками 2018 року в декларації з податку на прибуток підприємств була відображена сума податку на прибуток підприємств до сплати в розмірі 36 500 000 грн. Водночас декларація з податку на прибуток підприємств була складена в паперовому вигляді кульковою ручкою синього кольору. Оцініть правомірність дій платника податку з посиленням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Згідно з пп. 46.1 Податкового кодексу України податкова декларація, розрахунок, звіт – це документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків), щодо яких законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого (виплаченого) на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Пп. 49.4. Податкового кодексу України зазначається, що платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації контролюючому органу в електронній формі з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу та електронного цифрового підпису.

Податкова декларація з податку на прибуток підприємств подається в електронній формі до органу Державної фіскальної служби України всіма платниками податку з дотриманням вимог законів щодо електронного документообігу й електронного цифрового підпису.

Отже, дії платника податку на прибуток є неправомірними, оскільки він був зобов'язаний скласти податкову декларацію з податку на прибуток підприємств виключно в електронній формі.

Література для самостійної роботи за темою 2:

Основна: [1, с. 122–148; 2, с. 31–41; 3, с. 132–139; 4, с. 41–62].

Додаткова: [18, с. 1–56; 19, с. 17–37, 31, с. 111; 22, с. 66; 25, с. 108; 26, с. 41; 28, с. 538; 35, с. 35; 48, с. 101].

Тема 3. Податковий облік та звітність із податку на додану вартість

Мета проведення семінарського та практичного занять – вивчення порядку ведення податкового обліку та складання податкової звітності з податку на додану вартість (ПДВ).

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з податку на додану вартість; знати порядок реєстрації та анулювання реєстрації платників податку на додану вартість; формулювати поняття "податкове зобов'язання" та "податковий кредит"; знати дати виникнення податкових зобов'язань та права на податковий кредит; знати реквізити податкової накладної та порядок її складання; наводити документи, які можуть замінити податкову накладну; описувати порядок реєстрації податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних; знати податкові (звітні) періоди з податку на додану вартість; складати податкову декларацію з податку на додану вартість, додатки до неї; характеризувати порядок бюджетного відшкодування сум податку на додану вартість.

Питання до семінарського заняття за темою 3

1. Терміни подання особами заяви для реєстрації платниками ПДВ.
2. Випадки коригування податкових зобов'язань і податкового кредиту.
3. Порядок пропорційного віднесення сум витрат платника податку до податкового кредиту.
4. Складання розрахунку коригування до податкової накладної.
5. Типи причин, коли податкова накладна не надається покупцю.
6. Умовні індивідуальні податкові номери в податковій накладній.
7. Порядок складання зведеної податкової накладної.
8. Перелік осіб, які можуть бути платниками ПДВ.
9. Бюджетне відшкодування ПДВ.
10. Критерії ризиковості платників податків під час реєстрації податкової накладної.

Перелік тестових запитань до семінарського заняття за темою 3

1. Реєстрація податкових накладних та/або розрахунків коригування до податкових накладних у Єдиному реєстрі податкових накладних має здійснюватися з урахуванням граничних строків: для податкових накладних / розрахунків коригування до податкових накладних, складених з 1 по 15 календарний день (включно) календарного місяця, – до ... в якому вони складені.

2. На дату виникнення податкових зобов'язань платник податку зобов'язаний скласти податкову накладну в ... формі з дотриманням умови щодо реєстрації.

3. У разі відсутності підстав для відмови в реєстрації особи як платника податку контролюючий орган зобов'язаний протягом ... робочих днів після надходження реєстраційної заяви до контролюючого органу внести до реєстру платників податку запис про реєстрацію такої особи як платника податку.

4. Анулювання реєстрації платника ПДВ може бути здійснено, якщо особа, зареєстрована як платник податку, протягом ... послідовних податкових місяців не подає контролюючому органу декларації з податку на додану вартість.

5. У разі обов'язкової реєстрації особи як платника ПДВ реєстраційна заява подається до податкового органу не пізніше:

а) 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, у якому вперше досягнуто обсягу оподатковуваних операцій у 1 000 000 грн без ПДВ;

б) 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, у якому вперше досягнуто обсягу оподатковуваних операцій у 1 000 000 грн із ПДВ;

в) 10 числа календарного місяця, що настає за місяцем, у якому вперше досягнуто обсягу оподатковуваних операцій у 300 000 грн.

6. Під час здійснення експортних операцій датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ буде вважатися:

а) дата отримання грошових коштів;

б) дата оприбуткування товарів;

в) дата оформлення митної декларації.

7. Підставою для проведення позапланової податкової перевірки платника ПДВ, який заявив суму ПДВ до відшкодування є сума ПДВ, що перевищує:

а) 10 000 грн;

- б) 100 000 грн;
- в) 1 000 000 грн.

8. Реєстрація податкових накладних платниками ПДВ – продавцями в Єдиному реєстрі податкових накладних запроваджується для платників цього податку, у яких сума податку на додану вартість в одній податковій накладній становить:

- а) 5 000 грн;
- б) 7 500 грн;
- в) будь-яку суму.

9. У разі дотримання всіх умов, передбачених Податковим кодексом України (ст. 187 та 198) під час отримання послуг від нерезидента на території України, у резидента будуть виникати:

- а) тільки податкові зобов'язання;
- б) тільки податковий кредит;
- в) податкові зобов'язання та податковий кредит.

10. Документом, що замінює податкову накладну може бути:

- а) прибутковий касовий ордер;
- б) виписка банку;
- в) рахунок готелю.

Перелік ситуаційних завдань до практичних занять за темою 3

1. Продавець склав податкову накладну 4 лютого 2019 року та зареєстрував її в Єдиному реєстрі податкових накладних 25 лютого 2019 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

2. Продавець у рамках операції фінансового лізингу склав податкову накладну 4 лютого 2019 року, а відобразив цю операцію в податковій декларації з ПДВ за березень 2019 року (коли була отримана орендна плата). Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

3. Платник ПДВ направив запит до контролюючих органів для отримання витягу з реєстру платників ПДВ 25 лютого 2019 року. Витяг з реєстру платнику податків було надано 4 березня 2019 року. Оцініть правомірність дій податкових органів з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

4. Платника податків визнано банкрутом за рішенням судових органів. Органи Державної фіскальної служби України в зв'язку з цим вирішили анулювати реєстрацію цієї особи як платника ПДВ. Оцініть правомірність дій податкових органів з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

5. Особа, яка повернулася з відрядження надала до бухгалтерії підприємства транспортний квиток. Підприємство включило до податкового кредиту суму ПДВ, вказану у квитку. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

6. Платник податку отримав послугу від нерезидента на митній території України 6 лютого 2019 року. У цей же день був складений акт надання послуг. Податкова накладна на 13 лютого 2019 року не була складена та зареєстрована в Єдиному реєстрі податкових накладних. Чи має право отримувач послуг від нерезидента 13 лютого 2019 року відобразити податковий кредит із ПДВ? Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

7. Платнику ПДВ для підтвердження права на податковий кредит продавець надав бухгалтерську довідку. Чи має право покупець на підставі бухгалтерської довідки збільшити податковий кредит? Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 3

Ситуаційне завдання. Українське підприємство відвантажило продукцію іншому українському підприємству 5 лютого 2019 року. Оплата за цю продукцію була отримана 31 грудня 2018 року. Податкові зобов'язання з податку на додану вартість було збільшено 31 грудня 2018 року та відображено в податковій декларації з податку на додану вартість за грудень 2018 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Згідно з пп. 46.1 Податкового кодексу України податкова декларація, розрахунок, звіт – це документ, що подається платником податків контролюючому органу у строки, встановлені законом, на підставі якого здійснюється нарахування та/або сплата податкового зобов'язання або відображаються обсяги операції, доходів (прибутків),

щодо яких податковим та митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору, чи документ, що свідчить про суми доходу, нарахованого на користь платників податків – фізичних осіб, суми утриманого та/або сплаченого податку.

Пп. 187.1. Податкового кодексу України визначено, що датою виникнення податкових зобов'язань з постачання товарів/послуг вважається дата, що припадає на податковий період, протягом якого відбувається будь-яка з подій, що сталася раніше:

а) дата зарахування коштів від покупця/замовника на банківський рахунок платника податку як оплата товарів/послуг, що підлягають постачанню, а в разі постачання товарів/послуг за готівку – дата оприбуткування коштів у касі платника податку, а в разі відсутності такої – дата інкасації готівки в банківській установі, що обслуговує платника податку;

б) дата відвантаження товарів, а в разі експорту товарів – дата оформлення митної декларації, що засвідчує факт перетинання митного кордону України, оформлена відповідно до вимог митного законодавства, а для послуг – дата оформлення документа, що засвідчує факт постачання послуг платником податку.

Отже, дії платника податку на додану вартість є неправомірними, оскільки він відобразив суму податкових зобов'язань 31 грудня 2018 року.

Перелік розрахункових завдань до практичних завдань за темою 3

Завдання 1. На основі наведених даних складіть декларацію з ПДВ, визначте суму податкових зобов'язань, податкового кредиту та суму ПДВ до сплати або відшкодування:

Протягом січня 2019 року ПАТ "Геліос" було здійснено такі операції: отримано послугу від нерезидента на 32 000 грн з ПДВ. Податкові зобов'язання було сплачено 28 грудня 2018 року;

відвантажено продукцію ТОВ "Оранж" на суму 240 000 грн з ПДВ;

передано автомобіль в оперативний лізинг на суму 52 000 грн;

у ВАТ "Час-пік" придбано кришталеву вазу на суму 3 600 грн з ПДВ;

нараховано проценти за товарним кредитом 9 600 грн з ПДВ. Товар було відвантажено 23 січня 2019 року;

отримано орендну плату за автомобіль, який було передано у фінансовий лізинг 10 лютого 2019 року на суму 18 000 грн з ПДВ.

Завдання 2. На основі наведених даних складіть декларацію з ПДВ, визначте суму податкових зобов'язань, податкового кредиту та суму ПДВ до сплати або відшкодування.

Протягом квітня 2019 року ПАТ "Фаворит" було здійснено такі операції: відвантажено ТОВ "Ореол" продукцію на суму 120 000 грн з ПДВ; відвантажено пилососи фірмі "Шлєнск" (Польща), на суму 6 000 грн; здійснено передачу меблів за договором товарного кредиту на суму 7 200 грн із ПДВ. Нарахування процентів передбачено з 1 травня 2019 року; фірмі "Чемпіон" відвантажено продукцію на суму 7 800 грн із ПДВ; у ТОВ "Босс" придбано матеріали на суму 8 400 грн із ПДВ; передано в оперативний лізинг автомобіль на суму орендної плати 11 000 грн;

виконано роботи для бюджетної організації на суму 84 000 грн із ПДВ. Оплата на до кінця місяця не отримана.

Завдання 3. На основі наведених даних складіть декларацію з ПДВ, визначте суму податкових зобов'язань, податкового кредиту та суму ПДВ до сплати або відшкодування.

Протягом травня 2019 року ПАТ "Геліос" було здійснено такі операції: згідно з вантажною митною декларацією у фірми "Петреску" (Румунія) придбано запасні частини для вантажного автомобіля на суму 2 400 грн із ПДВ;

відвантажено продукцію ТОВ "Оранж" на суму 180 000 грн із ПДВ; відвантажено продукцію фірмі "Роском" (Росія), на суму 60 000 грн; сплачено фірмі "Петреску" (Румунія) за запасні частини для вантажного автомобіля 2 400 грн із ПДВ;

отримано орендну плату за автомобіль, який буде передано у фінансовий лізинг 10 червня 2019 року на суму 18 000 грн із ПДВ.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 3

Завдання. Підприємство (ПАТ "Різдво") протягом січня 2019 року здійснило такі операції:

1. ТОВ "Оранж" було відвантажено продукцію на суму 840 000 грн із ПДВ;

2. передано автомобіль в оперативний лізинг на суму 52 000 грн. Отримувач ТОВ "Сток";

3. отримано орендну плату за автомобіль, який було передано у фінансовий лізинг в листопаді 2018 року на суму 30 000 грн із ПДВ;

4. відвантажено ТОВ "Ореол" продукцію на суму 420 000 грн із ПДВ;
  5. відвантажено продукцію фірмі "Легія" (Польща), на суму 60 000 грн;
  6. отримано послугу від нерезидента (ТОВ "Орнелла") на суму 18 000 грн із ПДВ. Складено податкову накладну та зареєстровано у Єдиному реєстрі податкових накладних;
  7. у ТОВ "Барон" придбано матеріали на суму 480 000 грн із ПДВ;
  8. виконано роботи для бюджетної організації на суму 84 000 грн з ПДВ. На кінець січня 2019 року оплата не отримана;
  9. у фірми "Дракула" (Румунія) придбано запасні частини для вантажного автомобіля на суму 24 600 грн із ПДВ. Вантажна митна декларація оформлена своєчасно. Оплата була проведена у листопаді 2018 року. Дата ввезення запасних частин – 26 січня 2019 року;
  10. сплачено за послугу нерезиденту ТОВ "Орнелла" на суму 18 000 грн із ПДВ.
- Складіть декларацію з ПДВ за січень 2019 року.

Методичні рекомендації

1. Обчислюємо суму податкових зобов'язань (ПДВ_{пз}) під час поставки товарів (робіт, послуг):

$$\text{ПДВ}_{\text{пз}} = (\text{БО} \times 20 \%) / 100 \%, \quad (1)$$

де БО – база оподаткування податком на додану вартість.

2. Визначаємо суму податкового кредиту (ПДВ_{пк}) у випадку придбання товарів (робіт, послуг):

$$\text{ПДВ}_{\text{пк}} = \text{ПДВ}_{\text{тмц}} + \text{ПДВ}_{\text{оз}}, \quad (2)$$

де ПДВ_{тмц} – сума податків, сплачених платником у зв'язку із придбанням або виготовленням товарів (у тому числі при імпорті) і послуг з метою їхнього подальшого використання в оподатковуваних операціях у межах господарської діяльності платника податку;

ПДВ_{оз} – сума податків, сплачених платником у зв'язку із придбанням (будівництвом, спорудженням) основних засобів (у тому числі інших необоротних матеріальних активів і незавершених капітальних інвестицій у необоротні капітальні активи), у тому числі й при їхньому імпорті, з метою подальшого використання у виробництві й/або поставці товарів (послуг) для оподатковуваних операцій у межах господарської діяльності.

3. Визначаємо суму ПДВ для сплати в бюджет або відшкодування з нього:

$$\text{ПДВ} = \text{ПДВ}_{\text{пз}} - \text{ПДВ}_{\text{пк}}. \quad (3)$$

Результат рішення задачі наведено в табл. 1 та 2.

Таблиця 1

Вирішення розрахункової задачі

№ операції	Податкові зобов'язання	Податковий кредит
1	Згідно з пп. 187.1. Податкового кодексу України включається до податкових зобов'язань: $840\,000 / 6 = 140\,000$ грн	Відсутній
2	Не відображається. За пп. 196.1.2. Податкового кодексу України ця операція звільнена від оподаткування	Відсутній
3	Не відображається, оскільки податкові зобов'язання за операцією фінансового лізингу виникають в момент передачі об'єкта лізингу (пп. 187.6. Податкового кодексу України)	Відсутній
4	Згідно з пп. 187.1. Податкового кодексу України включається до податкових зобов'язань: $420\,000 / 6 = 70\,000$ грн	Відсутній
5	Не відображається. Згідно зі статтею 195 Податкового кодексу України по операціям експорту товарів застосовується нульова ставка ПДВ	Відсутній
6	Відсутні	Включається до складу податкового кредиту, згідно з пп. 198.1.2: $18\,000 / 6 = 3\,000$ грн
7	Відсутні	Включається до складу податкового кредиту згідно з пп. 198.1. Податкового кодексу України: $480\,000 / 6 = 80\,000$ грн
8	Не відображається, згідно з пп. 187.6. Податкового кодексу України	Відсутній
9	Відображається у митній декларації	Включається до складу податкового кредиту згідно з пп. 198.1.2. Податкового кодексу України: $24\,600 / 6 = 4\,100$ грн
10	Включається згідно з пп. 187.8 Податкового кодексу України: $18\,000 / 6 = 3\,000$ грн	Відсутній

Фрагмент декларації з податку на додану вартість

Код рядка декларації	Показник	Обсяги постачання (без ПДВ)	Сума ПДВ
		колонка А	колонка Б
Податкові зобов'язання			
1	Операції на митній території України, що оподатковуються за основною ставкою та ставкою 7 %, крім ввезення товарів на митну територію України:	x	x
1.1	операції, що оподатковуються за основною ставкою	1 050 000	210 000
2	Операції з вивезення товарів за межі митної території України	60 000	0
5	Операції, що не є об'єктом оподаткування, операції, які звільнені від оподаткування	52 000	x
6	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких визначено на митній території України	15 000	3 000
9	Усього податкових зобов'язань	x	213 000
Податковий кредит			
10	Придбання товарів/послуг та необоротних активів на митній території України	x	x
10.1	з основною ставкою	400 000	80 000
11	Ввезені на митну територію України товари, необоротні активи	x	x
11.1	з основною ставкою	20 500	4 100
13	Послуги, отримані від нерезидента, місце постачання яких знаходиться на митній території України	15 000	3 000
17	Усього податкового кредиту	x	87 100
Розрахунки за звітний період			
18	Позитивне значення різниці між сумою податкового зобов'язання та сумою податкового кредиту поточного звітного (податкового) періоду (рядок 9 мінус рядок 17 декларації) (позитивне значення), яке сплачується до державного бюджету	–	125 900

Отже, загальна сума податку на додану вартість, яку підприємство має сплатити до бюджету становить 125 900 грн.

Література для самостійної роботи за темою 3:

Основна: [1, с. 152–226; 2, с. 44–57; 3, с. 145–159; 4, с. 66–82; 5, с. 65–81].

Додаткова: [6, с. 235; 18, с. 1–56; 24, с. 617; 34, с. 683; 38, с. 108].

Тема 4. Податковий облік та звітність з акцизного податку

Мета проведення семінарського та практичного занять – вивчення порядку ведення податкового обліку та складання податкової звітності з акцизного податку.

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з акцизного податку; знати порядок отримання ліцензії на виробництво та продаж підакцизних товарів; характеризувати порядок реєстрації платниками акцизного податку; формулювати дати виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку; знати реквізити акцизної накладної та порядок її складання; описувати порядок реєстрації акцизних накладних у Єдиному реєстрі акцизних накладних; складати декларацію про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари; складати заявки-розрахунки на придбання марок акцизного податку; наводити перелік документів, які подаються до контролюючих органів для придбання марок акцизного податку; знати вартість марок акцизного податку; складати податкову декларацію з акцизного податку та додатки до неї.

Питання до семінарського заняття за темою 4

1. Особливості реєстрації осіб платниками акцизного податку.
2. Перелік товарів, які не підлягають маркуванню марками акцизного податку.
3. Складання форм-довідок та заявок-розрахунків на виготовлення та придбання марок акцизного податку.
4. Організація роботи акцизних складів.
5. Повернення марок акцизного податку у випадку пошкодження.
6. Перелік підакцизних товарів.
7. Порядок складання акцизної накладної.
8. Випадки складання декларації про максимальні роздрібні ціни.
9. Вартість ліцензій на виробництво та торгівлю лікєро-горілчаними та тютюновими виробами.

Перелік тестових запитань до семінарського заняття за темою 4

1. *Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення товарів на митну територію України є дата ...*
2. *Датою виникнення податкових зобов'язань щодо постачання електроенергії є дата ... електроенергії.*
3. *Декларація подається виробником підакцизних товарів до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову і митну політику, не пізніше ніж ... та ... числа місяця.*
4. *Продаж (передача) придбаних марок акцизного податку покупцем марок іншим особам ...*
5. *Максимальні роздрібні ціни встановлюються на:*
  - а) алкогольні напої;
  - б) нафтопродукти;
  - в) тютюнові вироби.
6. *Акцизний податок за одночасною ставкою (адвалерною та специфічною) розраховується:*
  - а) на алкогольні напої;
  - б) на нафтопродукти;
  - в) на тютюнові вироби.
7. *Декларація про встановлення максимальних роздрібних цін подається виробником або імпортером підакцизних товарів (продукції) до контролюючого органу, не пізніше ніж за:*
  - а) п'ять календарних днів до дати встановлення максимальних роздрібних цін;
  - б) сім календарних днів до дати встановлення максимальних роздрібних цін;
  - в) десять календарних днів до дати встановлення максимальних роздрібних цін.
8. *Мінімальна оптова-роздрібна ціна встановлюється на:*
  - а) алкогольні напої;
  - б) нафтопродукти;
  - в) тютюнові вироби.
9. *Вартість ліцензії для оптової торгівлі алкогольними напоями становить:*
  - а) 100 000 грн на рік;
  - б) 200 000 грн на рік;
  - в) 500 000 грн на рік.

10. Податок з товарів (продукції), на які встановлені ставки податку в іноземній валюті, сплачується у національній валюті й розраховується за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє ... у якому здійснюється реалізація товару (продукції).

- а) на день оформлення ВМД;
- б) на перший день місяця;
- в) на перший день кварталу.

Перелік ситуаційних завдань до практичних занять за темою 4

1. Підприємство вирішило встановити максимальну роздрібну ціну на тютюнову продукцію з 1 березня 2019 року. Водночас декларація про встановлення максимальної роздрібною ціни було подано до податкової інспекції 27 лютого 2019 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

2. Платник єдиного податку реалізовує підакцизну продукцію в роздріб. Дата відвантаження продукції 3 січня 2019 року, а дата зарахування коштів на рахунок платника 4 січня 2019 року. Платник єдиного податку збільшив податкові зобов'язання з акцизного податку 3 січня 2019 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

3. Підприємство реалізує автомобілі на митній території України. Дата відвантаження товарів – 20 лютого 2019 року. Для визначення суми акцизного податку було застосовано курс євро, встановлений на 20 лютого 2019 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

4. Платник акцизного податку здійснив переобладнання вантажного транспортного засобу у легковий автомобіль 18 березня 2019 року та у цей же день збільшив податкові зобов'язання з акцизного податку. Документ про відповідність переобладнаного автомобіля платнику акцизного податку було видано 27 березня 2019 року. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 4

Ситуаційне завдання. Підприємство реалізовує пиво міцністю п'ять процентів об'ємних одиниць. Водночас підприємство вирішило не наклею-

вати марки акцизного податку на пляшки пива. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Відповідно до пп. 14.1.107 Податкового кодексу України марка акцизного податку – це спеціальний знак для маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів, віднесений до документів суворого обліку, який підтверджує сплату акцизного податку, легальність ввезення та реалізації на території України цих виробів.

Відповідно до пп. 215.1. Податкового кодексу України пиво відноситься до підакцизних товарів.

Згідно пп. 226.6. Податкового кодексу України маркуванню підлягають усі алкогольні напої з вмістом спирту етилового понад 8,5 процента об'ємних одиниць. Маркування вироблених в Україні алкогольних напоїв із вмістом спирту етилового до 8,5 процента об'ємних одиниць не здійснюється.

Таким чином, дії платника акцизного податку є правомірними, оскільки міцність пива, яке воно реалізує не перевищує 8,5 процента об'ємних одиниць.

Перелік розрахункових завдань для самостійного вирішення за темою 4

Завдання 1. Підприємство здійснює оптову реалізацію алкогольних напоїв. Протягом січня 2019 року реалізовано:

1. 40 000 пляшок пива "Чернігівське" об'ємом 0,5 літрів;
2. 20 000 пляшок шампанського "Артемівське" об'ємом 0,75 літрів;
3. 80 000 пляшок горілки "Преміум" (40 %) об'ємом 0,5 літрів.

Розрахуйте суму акцизного податку та складіть декларацію з акцизного податку з відповідним додатком.

Завдання 2. Підприємство здійснює оптову реалізацію нафтопродуктів та протягом січня 2019 року здійснило такі операції:

1. реалізовано паливо (керосин) для реактивних двигунів в обсязі 25 000 л;
2. реалізовано паливо моторне альтернативне в обсязі 15 000 л;
3. реалізовано уайт-спірит в обсязі 12 000 л.

Курс євро на перший день кварталу становив 31,06 грн за 1 євро.

Розрахуйте суму акцизного податку та складіть декларацію з акцизного податку з відповідним додатком.

Завдання 3. Підприємство здійснює реалізацію автотранспортних засобів та протягом січня 2019 року здійснило такі операції:

1. реалізовано п'ять моторних транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше з робочим об'ємом циліндрів двигуна понад 5 000 см³;

2. реалізовано три причепа масою понад 3 500 кг.

Курс євро на перший день кварталу становив 31,06 грн за 1 євро.

Розрахуйте суму акцизного податку та складіть декларацію з акцизного податку з відповідним додатком.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 4

Завдання. Підприємство здійснює оптову реалізацію тютюнових виробів. Протягом січня 2019 року реалізовано: 200 000 пачок сигарет без фільтру "Прима" (максимальна роздрібна ціна 18,00 грн із ПДВ); 150 000 пачок сигарет з фільтром "Мальборо" (максимальна роздрібна ціна 30,00 грн із ПДВ). Розрахуйте суму акцизного податку та складіть декларацію з акцизного податку з відповідним додатком.

Приклад вирішення. Згідно зі статтею 221.2. Податкового кодексу України податкове зобов'язання на сигарети обчислюється одночасно за встановленими адвалорною та специфічною ставками акцизного податку. Водночас визначена сума податкового зобов'язання з акцизного податку не може бути меншою встановленого мінімального акцизного податкового зобов'язання.

Мінімальне акцизне податкове зобов'язання (пп. 14.1.114. Податкового кодексу України) – це мінімальна величина податкового зобов'язання зі сплати акцизного податку з сигарет, виражена у твердій сумі за 1 000 штук сигарет одного найменування, реалізованих на митній території України чи ввезених на митну територію України.

Сума акцизного податку за адвалорною ставкою обчислюється таким чином. Спочатку визначається оподаткований оборот за цінами реалізації за формулою:

$$O = MPЦ \times K, \quad (4)$$

де O – оподаткований оборот;

$MPЦ$ – максимальна роздрібна ціна за кожним видом товару (продукції);

K – кількість товару в одиницях виміру, на які встановлена максимальна роздрібна ціна (пачки сигарет).

Після визначення оподаткованого обороту обчислюється сума акцизного податку (AP_{adv}) за кожним видом товарів за формулою:

$$AP_{adv} = C \times O, \quad (5)$$

де C – ставка акцизного податку у процентах до обороту від реалізації;
 O – оподаткований оборот по кожному виду товару.

Акцизний податок за специфічною ставкою (AP_c) розраховується за формулою:

$$AP_c = C \times K / 1\,000 \text{ сигарет}, \quad (6)$$

де C – ставка акцизного податку за 1 000 сигарет;
 K – кількість товару, у фізичних одиницях виміру (штуки сигарет).

Загальна сума акцизного податку (AP_3) обчислюється як сума акцизного податку за адвалорною та специфічною ставками:

$$AP_3 = AP_{adv} + AP_c. \quad (7)$$

Мінімальне акцизне податкове зобов'язання (MAP_3) обчислюється за формулою:

$$MAP_3 = C_{MAP_3} \times K / 1000 \text{ сигарет}, \quad (8)$$

де C_{MAP_3} – ставка акцизного податку за 1 000 сигарет;
 K – кількість товару, у фізичних одиницях виміру (штуки сигарет).

Порядок вирішення завдання наведено в табл. 3 та 4.

Таблиця 3

Обчислення податкових зобов'язань з акцизного податку

Показник	Розрахована сума
<i>Сигарети без фільтру</i>	
Оподатковуваний оборот	$200\,000 \times 18 = 3\,600\,000$ грн
AP_{adv}	$3\,600\,000 \times 12 / 100 = 432\,000$ грн
AP_c	$200\,000 \times 20 \times 693,58 / 1\,000 = 2\,774\,320$ грн
AP_3	$432\,000 + 2\,774\,320 = 3\,206\,320$ грн
MAP_3	$200\,000 \times 20 \times 927,84 / 1\,000 = 3\,711\,360$ грн
<i>Сигарети з фільтром</i>	
Оподатковуваний оборот	$150\,000 \times 30 = 4\,500\,000$ грн
AP_{adv}	$4\,500\,000 \times 12 / 100 = 540\,000$ грн
AP_c	$150\,000 \times 20 \times 693,58 / 1\,000 = 2\,080\,740$ грн
AP_3	$540\,000 + 2\,080\,740 = 2\,620\,740$ грн
MAP_3	$150\,000 \times 20 \times 927,84 / 1\,000 = 2\,783\,520$ грн

Таким чином, за сигаретами без фільтру підприємство має сплатити суму мінімального акцизного податкового зобов'язання (3 711 360 грн), оскільки вона є більшою, ніж загальна сума акцизного податку (2 783 520 грн). За сигаретами без фільтру має бути сплачена загальна сума акцизного податку, оскільки вона є більшою, ніж сума мінімального акцизного податкового зобов'язання.

Література для самостійної роботи за темою 4:

Основна: [1, с. 235–302; 2, с. 61–77; 3, с. 162–179; 4, с. 86–111; 5, с. 87–131].

Додаткова: [7, с. 375; 8, с. 11; 9, с. 160; 18, с. 1–56; 20, с. 21–24; 23, с. 142; 29, с. 49; 30, с. 119; 36, с. 71; 45, с. 160].

Змістовий модуль 2

Податковий облік і звітність з інших податків та зборів

Тема 5. Податковий облік та звітність із податку на прибуток підприємств

Мета проведення семінарського та практичного занять – вивчення порядку ведення податкового обліку та складання податкової звітності з податку на прибуток підприємств.

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з податку на прибуток підприємств; формулювати порядок виникнення фінансового результату до оподаткування; характеризувати структуру податкових різниць і випадки коригування фінансового результату на податкові різниці; наводити методи трансфертного ціноутворення; знати класифікацію основних засобів; розраховувати суму амортизації; формулювати порядок встановлення строку амортизації основних засобів; знати податкові (звітні) періоди з податку на прибуток підприємств; складати декларацію з податку на прибуток підприємств та додатки до неї.

Питання до семінарського заняття за темою 5

1. Порядок формування фінансового результату в бухгалтерському обліку.

2. Склад податкових різниць.
3. Особливості оподаткування податком на прибуток підприємств окремих видів діяльності й операцій.
4. Особливості обліку у неприбуткових організаціях.
5. Особливості звільнення від оподаткування.
6. Амортизація основних засобів.
7. Оподаткування зовнішньоекономічних операцій.
8. Порядок заповнення декларації з податку на прибуток підприємств.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 5

1. *До основних засобів відносяться необоротні активи вартістю вище:*
  - а) 1 000 грн;
  - б) 2 000 грн;
  - в) 6 000 грн.
2. *Фінансовий результат платника податку на прибуток коригується в обов'язковому порядку на суму податкових різниць, якщо сума річного доходу платника податку перевищила:*
  - а) 5 000 000 грн;
  - б) 20 000 000 грн;
  - в) 10 000 000 грн.
3. *Платники податку мають право використовувати річний звітний (податковий) період у випадку, якщо річний дохід минулого року не перевищив:*
  - а) 5 000 000 грн;
  - б) 20 000 000 грн;
  - в) 10 000 000 грн.
4. *Який метод амортизації неможна використовувати в податковому обліку:*
  - а) кумулятивний;
  - б) виробничий;
  - в) прямолінійний?
5. *Фінансовий результат до оподаткування ... на суму амортизації, розрахованої за правилами бухгалтерського обліку:*
  - а) збільшується;
  - б) зменшується;
  - в) залишається незмінним.

6. *Фінансовий результат до оподаткування ... на суму амортизації розрахованої за правилами Податкового кодексу України:*

- а) збільшується;
- б) зменшується;
- в) залишається незмінним.

7. *Платники податку, які застосовують річний звітний (податковий) період мають подавати декларацію з податку на прибуток протягом:*

- а) 40 календарних днів, наступних за звітним роком;
- б) 60 календарних днів, наступних за звітним роком;
- в) 20 календарних днів, наступних за звітним роком.

8. *Первісна вартість автомобіля = 800 000 грн. Ліквідаційна вартість автомобіля 20 000 грн. Строк використання 5 років. Сума амортизації за транспортними засобами при використанні прямолінійного методу амортизації складе:*

- а) 208 000 грн;
- б) 156 000 грн;
- в) 104 000 грн.

9. *У разі коли терміни корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухгалтерському обліку менше ніж мінімально допустимі строки амортизації основних засобів та інших необоротних активів в Податковому кодексі України, то для розрахунку амортизації використовуються терміни, встановлені ...*

- а) Податковим кодексом України;
- б) Стандартом бухгалтерського обліку;
- в) Наказом Міністерства фінансів.

10. *За скількома групами основних засобів не встановлено мінімально допустимі терміни корисного використання:*

- а) дві групи;
- б) чотири групи;
- в) шість груп.

11. *У разі коли терміни корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухгалтерському обліку дорівнюють або є більшими, ніж ті, що встановлені Податковим кодексом України, то для розрахунку амортизації в податковому обліку використовуються терміни корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів, встановлені в ... обліку.*

- а) Податковим кодексом України;

- б) Стандартом бухгалтерського обліку;
- в) Наказом Міністерства фінансів.

12. *Операція визнається контрольованою, якщо одночасно дотримано таких умов: загальний дохід за рік вище 150 000 грн, а сума операцій за рік з контрагентом перевищила ...*

- а) 5 000 000 грн;
- б) 20 000 000 грн;
- в) 10 000 000 грн.

Перелік ситуаційних завдань до практичних занять за темою 5

1. Юридична особа отримала дохід за рік у розмірі 26 500 000 грн (з урахуванням ПДВ) та вирішила застосовувати річний звітний період з податку на прибуток підприємств. Оцініть правомірність дій платника податку із посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

2. Юридична особа отримала дохід за рік у розмірі 26 500 000 грн (з урахуванням ПДВ) та вирішала не коригувати фінансовий результат до оподаткування на суму податкових різниць. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

3. На 1 січня 2019 року на балансі підприємства обліковувався вантажний автомобіль. У бухгалтерському обліку термін експлуатації п'ять років, в податковому обліку – сім років. Для обчислення амортизації в податковому обліку платник податків застосував термін, який дорівнює п'яти рокам. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

4. На 1 січня 2019 року на балансі підприємства обліковувалися меблі. В бухгалтерському обліку термін експлуатації сім років, в податковому обліку – п'ять років. Для обчислення амортизації в податковому обліку платник податків застосував термін, який дорівнює п'яти рокам. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 5

Ситуаційне завдання. У процесі розрахунку амортизації основних засобів у податковому обліку платник податку застосував виробничий

метод. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Згідно з пп. 14.1.3. Податкового кодексу України амортизація – це систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом терміну їх корисного використання (експлуатації).

Основні засоби (пп. 14.1.138 Податкового кодексу України) – це матеріальні активи, вартість яких перевищує 6 000 грн і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний термін корисного використання яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік).

Нормами пп. 138.3.1. Податкового кодексу України встановлено, що розрахунок амортизації основних засобів або нематеріальних активів здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності. За такого розрахунку застосовуються методи нарахування амортизації, крім виробничого методу.

Таким чином, дії платника податку на прибуток є неправомірними, оскільки він мав право використовувати інші методи амортизації основних засобів, окрім виробничого методу.

Перелік розрахункових завдань до практичних занять за темою 5

Завдання 1. За допомогою методу ціни перепродажу встановити відповідність ціни операції принципу "витягнутої руки":

В контрольованій операції покупець придбав товар у кількості 5 000 одиниць за ціною 100 грн за одиницю, а продав товар за ціною 110 грн за одиницю.

У зіставних неконтрольованих операціях була така пропорція від покупки/продажу 5 000 одиниць товару:

95 грн – 100 грн;

105 грн – 112 грн;

98 грн – 108 грн.

Завдання 2. За допомогою метода порівняння неконтрольованої ціни встановити відповідність ціни операції принципу "витягнутої руки":

У контрольованій операції товари продавалися за ціною 50 грн та 55 грн.

У зіставних неконтрольованих операціях аналогічні товари продавалися за такими цінами: 48, 52, 56, 58, 60 та 62 грн.

Завдання 3. Підприємство "Фаворит" сплачує податки відповідно до Податкового кодексу України. Річний дохід 28 млн грн із ПДВ. Розрахуйте суму податку на прибуток та складіть податкову декларацію з податку на прибуток підприємств за такими даними:

На 01.01.2019 р. підприємство має такі основні засоби з балансовою вартістю:

будівля заводууправління – первісна вартість 1 300 000 грн, ліквідаційна вартість – 6 000 грн. Строк експлуатації 25 років. Використовується прямолінійний метод нарахування амортизації;

вантажний автомобіль (для перевезення продукції) – первісна вартість 230 000 грн, ліквідаційна вартість – 2 000 грн. Строк використання – 9 років. Використовується кумулятивний метод нарахування амортизації. (придбано у грудні 2014 року).

У 2019 році було здійснено такі господарські операції:

відвантажено продукцію бюджетній установі на 46 000 грн із ПДВ. Гроші не отримано. Собівартість продукції складає 29 000 грн із ПДВ;

оприбутковано матеріали від українського підприємства на 85 000 грн із ПДВ (матеріали будуть використовуватися в першому кварталі). Оплату не проведено;

відвантажено продукцію українському підприємству на 900 000 грн із ПДВ. Оплата на отримана. Собівартість продукції склала 620 000 грн;

відвантажено продукцію українському підприємству на 540 000 грн із ПДВ. Сума за продукцію ще не отримана. Собівартість продукції складає 400 000 грн.

Завдання 4. За допомогою метода порівняння неконтрольованої ціни встановити відповідність ціни операції принципу "витягнутої руки":

В контрольованій операції товари продавалися за ціною 100 грн та 105 грн. У зіставних неконтрольованих операціях аналогічні товари продавалися за такими цінами: 92, 99, 102, 104, 108 та 110 грн.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 5

Завдання. Підприємство "Фаворит" сплачує податки відповідно до Податкового кодексу України.

Складіть податкову декларацію з податку на прибуток підприємств за такими даними:

1. Дохід від діяльності склав 30 000 000 грн, із ПДВ.
2. Фінансовий результат до оподаткування – прибуток 1 500 000 грн.
3. Податкові різниці.

3.1. Амортизація:

На 01.01.2019 р. підприємство має такі основні засоби з балансовою вартістю:

будівля заводу управління – первісна вартість 1 300 000 грн, ліквідаційна вартість – 6 000 грн. Використовується прямолінійний метод нарахування амортизації (введено в експлуатацію у 2010 році). У бухгалтерському обліку строк експлуатації 25 років, в податковому обліку строк експлуатації 32 роки;

комп'ютери в приміщенні заводу управління – первісна вартість 48 000 грн, ліквідаційна вартість 3 000 грн. Використовується прямолінійний метод (введено в експлуатацію в 2018 році). У бухгалтерському обліку строк експлуатації два роки, у податковому обліку – три роки;

меблі заводу управління – первісна вартість 22 000 грн, ліквідаційна вартість – 1 000 грн. Строк використання сім років. Використовується прямолінійний метод нарахування амортизації (введено в експлуатацію у 2013 році). У бухгалтерському обліку строк експлуатації сім років, в податковому обліку – п'ять років.

3.2. Фінансові операції:

Сплачено суму роялті нерезиденту щодо об'єктів, права інтелектуальної власності щодо яких уперше виникли у резидента України – 50 000 грн.

Сплачено суму коштів неприбутковій організації – 30 000 грн (оподатковуваний прибуток за 2018 рік склав 600 000 грн).

Вирішення задачі.

Згідно пп. 134.1.1. об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного в фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на податкові різниці.

Для платників податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує 20 мільйонів гривень, об'єкт оподаткування може визначатися без коригування фінансового результату до оподаткування на усі різниці (крім від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих податкових (звітних) років), визначені відповідно до положень цього розділу. Платник податку, у якого річний дохід (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за останній річний звітний (податковий) період не перевищує двадцяти мільйонів гривень, має право прийняти рішення про незастосування коригувань фінансового результату до оподаткування на податкові різниці.

У нашому випадку дохід платника податку без урахування непрямих податків складає 25 000 000 грн, тому ним в обов'язковому порядку має бути проведене коригування фінансового результату до оподаткування на суму податкових різниць.

Розрахуємо податкові різниці.

1. Амортизація за прямолінійним та кумулятивним методами розраховується таким чином (табл. 5, 6).

Таблиця 5

Формули для розрахунку амортизації основних засобів

Метод амортизації	Порядок обчислення амортизації
1	2
Прямолінійний	$A = \frac{AB}{T},$ <p>де А – річна сума амортизаційних відрахувань; АВ – амортизована вартість об'єкта ОЗ; Т – термін (строк) корисного використання об'єкта ОЗ (років).</p> $AB = PB - LB,$ <p>де ПВ – первісна вартість; ЛВ – ліквідаційна вартість</p>
Кумулятивний	$A = AB \times k,$ <p>де АВ – амортизована вартість; k – кумулятивний коефіцієнт</p>

1	2
	$k = \frac{T - (i - 1)}{1 + \dots + T};$ $AB = PB - LB,$
	де k – кумулятивний коефіцієнт; T – термін корисного використання; PB – первісна вартість об'єкта ОЗ; LB – ліквідаційна вартість об'єкта ОЗ

Згідно з пп. 138.3.3. Податкового кодексу України мінімально допустимі терміни амортизації основних засобів використовуються з урахуванням таких умов:

коли терміни корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухгалтерському обліку менше ніж мінімально допустимі терміни амортизації основних засобів та інших необоротних активів, то для розрахунку амортизації використовуються терміни, встановлені Податковим кодексом України;

коли терміни корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів в бухгалтерському обліку дорівнюють або є більшими, ніж ті, що встановлені цим підпунктом, то для розрахунку амортизації використовуються терміни корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів, встановлені в бухгалтерському обліку.

Таблиця 6

Сума амортизаційних відрахувань

Об'єкт основних засобів	Бухгалтерська амортизація	Податкова амортизація	Податкова різниця
1	2	3	4
Будівля заводоуправління	$1\,300\,000 - 6\,000 / 25 =$ $= 51\,760 \text{ грн}$	$1\,300\,000 - 6\,000 / 32 =$ $= 40\,438 \text{ грн}$	$51\,760 - 40\,438 =$ $= 11\,322 \text{ грн}$ (фінансовий результат збільшується)

1	2	3	4
Комп'ютери	$48\ 000 - 3\ 000 / 2 =$ $= 22\ 500$ грн	$48\ 000 - 3\ 000 / 3 =$ $= 15\ 000$ грн	$22\ 500 - 15\ 000 =$ $= 7\ 500$ грн (фінансовий результат збільшується)
Меблі	$22\ 000 - 1\ 000 / 7 =$ $= 3\ 000$ грн	$22\ 000 - 1\ 000 / 7 =$ $= 3\ 000$ грн	Різниці не буде, оскільки застосовується термін використання за правилами бухгалтерського обліку
Усього	77 260 грн	58 438 грн	18 822 грн

Отже, на суму 18 822 грн має збільшуватися фінансовий результат до оподаткування.

Згідно з пп. 140.5.7. Податкового кодексу України податкові різниці мають бути збільшено на суму роялті нерезиденту щодо об'єктів, права інтелектуальної власності щодо яких вперше виникли у резидента України (за даними задачі – 50 000 грн).

Згідно з пп. 140.5.9. Податкового кодексу України податкові різниці мають бути збільшено на суму коштів або вартості товарів, виконаних робіт, наданих послуг, безоплатно перерахованих (переданих) протягом звітного (податкового) року неприбутковим організаціям, внесеним до Реєстру неприбуткових установ та організацій на дату такого перерахування коштів, передачі товарів, робіт, послуг у розмірі, що перевищує чотири процента оподаткованого прибутку попереднього звітного року.

За даними задачі встановлена межа дорівнює:

$$600\ 000 \times 4\ \% / 100\ \% = 24\ 000 \text{ грн.}$$

$$\text{Податкова різниця} = 30\ 000 - 24\ 000 = 6\ 000 \text{ грн.}$$

Отже, податкові різниці мають бути збільшені на 6 000 грн.

Загальна сума податкових різниць = $50\ 000 + 6\ 000 + 18\ 822 = 74\ 822$ грн (збільшуємо фінансовий результат до оподаткування).

Сума податкових зобов'язань складатиме = $((1\ 500\ 000 + 74\ 822) \times 18\ \%) / 100\ \% = 283\ 467,96$ грн.

Приклад складання декларації з податку на прибуток підприємств наведено в табл. 7.

Таблиця 7

Фрагмент декларації з податку на прибуток підприємств

Показники	Код рядка	Сума
Дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку	01	25 000 000
Фінансовий результат до оподаткування (прибуток або збиток), визначений у фінансовій звітності відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності (+, -)	02	1 500 000
Різниця, які виникають відповідно до Податкового кодексу України (+, -)	03 PI	+ 74 822
Об'єкт оподаткування (рядок 02 + рядок 03PI) (+, -)	04	1 574 822
Податок на прибуток (позитивне значення) (рядок 04 - $\times 18 / 100$)	06	283 468

Література для самостійної роботи за темою 5:

Основна: [1, с. 306–362; 2, с. 79–92; 3, с. 162–179; 4, с. 114–161; 5, с. 136–183].

Додаткова: [16, с. 56–59; 18, с. 1–56; 37, с. 179].

Тема 6. Податковий облік і звітність із податку на доходи фізичних осіб

Мета проведення семінарського та практичного занять – вивчення порядку ведення податкового обліку та складання податкової звітності з податку на доходи фізичних осіб.

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: знати поняття "податкова знижка"; знати перелік витрат, що входять до складу податкової знижки; знати перелік документів, які підтверджують право платника податку на податкову знижку; знати порядок застосування податкової соціальної пільги; розраховувати межу застосування податкової соціальної пільги; формулювати категорії осіб, які мають

право на податкову соціальну пільгу; знати перелік документів, які підтверджують право платника податку на податкову соціальну пільгу; знати обмеження щодо застосування податкової соціальної пільги; знати податкові (звітні) періоди з податку на доходи фізичних осіб; складати книги обліку доходів і витрат для визначення суми доходу; складати декларацію про майновий стан і доходи та додатки до неї; знати випадки звільнення від обов'язку подавати декларацію; складати податковий розрахунок за формою № 1ДФ; формулювати перелік ознак доходів та податкової соціальної пільги.

Питання для самостійного опрацювання за темою 6

1. Особи, відповідальні за нарахування та сплату податку на доходи фізичних осіб за окремими видами доходів.
2. Обов'язки платників податку щодо ведення обліку.
3. Обмеження щодо застосування податкової соціальної пільги.
4. Обмеження щодо застосування податкової знижки.
5. Особи, звільнені від обов'язку подавати декларацію про доходи та майновий стан.
6. Перелік ознак доходів.
7. Порядок ведення книги обліку доходів і витрат.
8. Перелік ознак податкової соціальної пільги.
9. Порядок складання декларації про доходи та майновий стан.
10. Порядок складання податкового розрахунку за формою № 1 ДФ.

Перелік тестових запитань до семінарських занять за темою 6

1. *Для обчислення межі застосування податкової соціальної пільги використовується показник:*
  - а) мінімальної заробітної плати;
  - б) прожиткового мінімуму для працездатної особи;
  - в) прожиткового мінімуму для непрацездатної особи.
2. *Для обчислення межі застосування податкової соціальної пільги застосовується показник:*
  - а) прожиткового мінімуму для працездатної особи на 1 квітня звітного року;
  - б) прожиткового мінімуму для працездатної особи на 1 січня звітного року;

в) прожиткового мінімуму для працездатної особи на 1 червня звітного року.

3. Чорнобилець II категорії, у якого дві дитини віком до 18 років, буде мати право на податкову соціальну пільгу в розмірі:

- а) 50 %;
- б) 75 %;
- в) 100 %.

4. Якщо сума заробітної плати робітника складає 3 000 грн, то на яку суму буде нараховуватися єдиний соціальний внесок у 2019 році:

- а) 3 000 грн;
- б) 5 000 грн;
- в) 4 123 грн?

5. Якщо заробітна плата робітника складає 55 900 грн, то на яку суму буде нараховуватися сума єдиного соціального внеску у 2019 році:

- а) 55 900 грн;
- б) 3 723 грн;
- в) 62 595 грн.

6. Студенти бюджетної форми навчання, які отримують стипендію:

- а) мають право на пільгу в розмірі 75 % від прожиткового мінімуму;
- б) мають право на пільгу в розмірі 100 % від прожиткового мінімуму;
- в) не мають права на податкову соціальну пільгу.

7. Податкова декларація з податку на доходи фізичних осіб, які виїжджають за кордон на постійне місце проживання має бути подана:

- а) не пізніше шістдесяти календарних днів, що передують виїзду;
- б) не пізніше тридцяти календарних днів, що передують виїзду;
- в) не пізніше десяти календарних днів, що передують виїзду.

8. Податкова соціальна пільга в розмірі 100 % застосовується до особи, яка:

- а) є аспірантом;
- б) має трьох або більше дітей віком до 18-ти років;
- в) була насильно вивезена з території СРСР.

9. Коефіцієнт для визначення частини суми процентів за іпотечними кредитами, розраховується діленням:

- а) фактичної площі житла на мінімальну площу житла;
- б) мінімальної площі житла на фактичну площу житла;
- в) мінімальної загальної площі житла на 1.

10. Якщо у платника податку 4 дитини до 18 років, то межа застосування податкової соціальної пільги буде складати:

- а) 2 690 грн;
- б) 9 880 грн;
- в) 9 000 грн.

11. На яку податкову соціальну пільгу буде претендувати вдова, у якого немає дітей віком до 18 років. Заробітна плата за місяць 3 000 грн.

- а) 50 %;
- б) 75 %;
- в) права на пільгу немає?

12. Особа, яка отримала іпотечний кредит, за підсумками року вирішила отримати податкову знижку, за сумою сплачених процентів за користування кредитом. Сума процентів, сплачених протягом року 60 000 грн. Кредит було надано на придбання житла площею 112 квадратних метрів. Яку суму платник податків зможе включити до суми податкової знижки:

- а) 60 000 грн;
- б) 53 571,43 грн;
- в) 50 000 грн?

Перелік ситуаційних завдань до практичних занять за темою 6

1. Платник податку оплачував навчання дитини. Водночас витрати на сплату навчання у 2018 році склали 15 000 грн, а в 2017 році 16 000 грн. За підсумками 2017 року декларація про доходи не подавалася, а за підсумками 2018 року платник податків включив до складу витрат на навчання 31 000 грн. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

2. Фактична площа житла, яке придбано за рахунок іпотечного кредиту складає 120 м². Сума процентів за рік користування складає 10 000 грн. Сума 10 000 грн була включена платником податків до декларації про доходи до витрат у вигляді податкової знижки. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

3. Фізична особа-резидент отримала спадок від нерезидента на суму 350 000 грн. Фізична особа-резидент сплатила податок зі спадщини в розмірі 17 500 грн. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

4. Фізична особа протягом 2019 року продала дві квартири. Водночас нею не було сплачено податок на доходи фізичних осіб з суми, отриманої за кожну із квартир. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 6

Ситуаційне завдання. Фізична особа протягом 2019 року продала два легкові автомобілі вартістю 650 000 грн кожний. Водночас фізична особа сплатила податок на доходи фізичних осіб у розмірі 32 500 грн. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

Приклад відповіді. Згідно з пп. 173.1 Податкового кодексу України дохід платника податку від продажу (обміну) об'єкта рухомого майна протягом звітного податкового року оподатковується за ставкою 5 %.

Але дохід, отриманий платником податку від продажу (обміну) протягом звітного (податкового) року одного з об'єктів рухомого майна у вигляді легкового автомобіля та/або мотоцикла, та/або мопеда, не підлягає оподаткуванню.

Таким чином, дії платника податку є правомірними, оскільки ним було дотримано норми Податкового кодексу України та сплачено податок з доходу, отриманого від продажу другого легкового автомобіля протягом 2019 року.

Перелік розрахункових завдань до практичних занять за темою 6

Завдання 1. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:

робітник 1 – з/п 1 250 грн, учень коледжу за бюджетні кошти (без отримання стипендії);

робітник 2 – з/п 3 300 грн, дві дитини до 18 років;

робітник 3 – з/п 14 000 грн, Герой України.

Визначте: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб та суму військового збору.

Завдання 2. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:

робітник 1 – з/п 1 230, студент бюджетної форми навчання (з отриманням стипендії);

робітник 2 – з/п 3 500 грн, дві дитини до 18 років;

робітник 3 – з/п 21 000 грн, Герой СРСР.

Визначте: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб та суму військового збору.

Завдання 3. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:

робітник 1 – з/п 1 710 грн;

робітник 2 – з/п 3 800 грн, особа дотримує дитину інваліда;

робітник 3 – з/п 2 600 грн, Чорнобилець 2 категорії, Герой соціалістичної праці.

Визначте: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб та суму військового збору.

Завдання 4. Протягом місяця на підприємстві була нарахована заробітна плата:

робітник 1 – з/п 2 710 грн;

робітник 2 – з/п 2 800 грн, інвалід III групи;

робітник 3 – з/п 2 900 грн, Чорнобилець I категорії.

Визначте: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб та суму військового збору.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 6

Завдання. Протягом січня 2019 року на підприємстві нараховувалася заробітна плата:

робітник 1 – 13 500 грн, особа є багатодітним батьком (п'ять дітей віком до 18 років);

робітник 2 – 4 000 грн, особа є інвалідом третьої групи;

робітник 3 – 2 600 грн, особа є інвалідом другої групи та Героєм Соціалістичної праці;

робітник 4 – 4 500 грн, особа має двох дітей віком до 18 років, одна з яких є інвалідом;

робітник 5 – 1 900 грн, особа є колишнім в'язнем концентраційних таборів;

робітник 6 – 2 300 грн.

Визначте: суму податкової соціальної пільги (за наявності), суму податку на доходи фізичних осіб.

Вирішення задачі.

Розрахунок податку здійснюється за формулою (9):

$$\text{ПДФО} = (\text{БО} - \text{ПСП}) \times \text{Ст} \quad (9)$$

де ПДФО – величина податку з доходів фізичних осіб;

БО – база податку, що дорівнює кількісному значенню загального місячного оподаткованого доходу;

ПСП – податкова соціальна пільга (за наявності);

Ст – ставка податку.

Ставка податку становить 18 процентів від об'єкта оподаткування (пп. 167.1 Податкового кодексу України).

Згідно з пп. 169.1. Податкового кодексу України платник податку має право на зменшення суми загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги.

Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та відшкодування), якщо його розмір не перевищує суми, яка дорівнює сумі місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженої на 1,4 та округленої до найближчих 10 гривень (пп. 169.4.1. Податкового кодексу України). У 2019 році ця сума складає $= 1\,921 \times 1,4 = 2\,690$ грн.

Податкова соціальна пільга застосовується в розмірі:

I категорія: у розмірі, що дорівнює 50 процентам розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленому законом на 1 січня звітного податкового року, – для будь-якого платника податку (у 2019 році сума $= 1\,921 \times 0,5 = 960,50$ грн);

II категорія: у розмірі, що дорівнює 100 процентам суми пільги, визначеної у першому пункті, – для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, – у розрахунку на кожну таку дитину (у 2019 році сума $= 1\,921 \times 0,5 = 960,50$ грн);

III категорія: у розмірі, що дорівнює 150 процентам суми пільги, визначеної у першому пункті (у 2019 році сума $= 1\,921 \times 0,75 = 1\,440,75$ грн);

IV категорія: у розмірі, що дорівнює 200 процентам суми пільги, визначеної у першому пункті (у 2019 році сума $= 1\,921 \times 1 = 1\,921$ грн).

Згідно з нормами 169.3.1. Податкового кодексу України податкова соціальна пільга застосовується за однією більшою з обставин (окрім випадку, коли особа, яка претендує на пільгу має двох чи більше дітей, одна з яких є інвалідом – в цьому випадку платник податку має право на податкову соціальну пільгу за двома обставинами).

Результати розрахунку податку на доходи фізичних осіб подано в табл. 8.

Отже, сума податку на доходи фізичних осіб склала:

перший робітник – 2 430 грн;

другий робітник – 720 грн;

третій робітник – 122,22 грн;

четвертий робітник – 377,78 грн;

п'ятий робітник – 0 грн;

шостий робітник – 241,11 грн.

Таблиця 8

Розрахунок податку на доходи фізичних осіб

Робітник	Сума податку на доходи фізичних осіб
1	2
1	Податкова соціальна пільга не застосовується, оскільки сума заробітної плати перевищує межу застосування податкової соціальної пільги ($1\,921 \times 1,4 \times 5$ дітей = 13 450 грн). Податок на доходи фізичних осіб = $13\,500 \times 18\% / 100\% = 2\,430$ грн
2	Податкова соціальна пільга не застосовується, оскільки сума заробітної плати перевищує межу застосування податкової соціальної пільги ($1\,921 \times 1,4 = 2\,690$ грн). Податок на доходи фізичних осіб = $4\,000 \times 18\% / 100\% = 720$ грн
3	Згідно зі ст. 169 Податкового кодексу України платник податку має право на дві категорії пільги, але застосовується одна – більша за розміром. Податок на доходи фізичних осіб = $((2\,600 - 1\,921) \times 18\% / 100\%) = 122,22$ грн
4	Згідно з пп. 169.3.1. Податкового кодексу України платник податку має право на дві категорії пільги. Податок на доходи фізичних осіб = $((4\,500 - 960,50 - 1\,440,75) \times 18\% / 100\%) = 377,78$ грн
5	Платник податку претендує на податкову соціальну пільгу четвертої категорії. Податок на доходи фізичних осіб = $((1\,900 - 1\,921) \times 18\% / 100\%) = 0$ грн

1	2
6	Платник податку претендує на податкову соціальну пільгу першої категорії. Податок на доходи фізичних осіб = $((2\,300 - 960,50) \times 18\% / 100\%) = 241,11$ грн

Література для самостійної роботи за темою 6:

Основна: [1, с. 369–415; 2, с. 97–113; 4, с. 198–237; 5, с. 196–343].

Додаткова: [10, с. 121–125; 11, с. 101–110; 17, с. 136–143; 18, с. 1–56; 49, с. 86–96; 50, с. 250–261].

Тема 7. Податковий облік і звітність з інших податків та зборів

Мета проведення семінарського та практичного занять – вивчення порядку ведення податкового обліку та складання податкової звітності з інших податків та зборів.

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з екологічного податку, рентної плати та місцевих податків, зборів; складати податкову декларацію з екологічного податку, рентної плати та місцевих податків та зборів; характеризувати порядок встановлення лімітів на скиди та розміщення відходів; описувати порядок видачі дозволів на спеціальне водокористування; характеризувати порядок встановлення лімітів на споживання водних ресурсів; знати особливості зменшення бази оподаткування з податку на майно; характеризувати податкового агента з туристичного збору.

Питання до семінарського заняття за темою 7

1. Порядок застосування ставок місцевих податків та зборів.
2. Документація з обліку транспортних засобів.
3. Пільги зі сплати податку на майно.
4. Порядок отримання дозволу на спеціальне використання води.
5. Отримання ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України.
6. Порядок складання податкової звітності з інших податків та зборів.

Перелік тестових запитань для самостійного вирішення за темою 7

1. За розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів, ставки екологічного податку збільшуються у ... рази.

2. Рентна плата за спеціальне використання води встановлюється окремо для ... та ... джерел води.

3. Платники податку – юридичні особи самостійно обчислюють суму податку на нерухомість станом на 1 січня звітного року і до ... цього ж року подають контролюючому органу декларацію з розбивкою річної суми рівними частками ...

4. Об'єктом оподаткування транспортним податком є автомобілі, які використовувалися до п'яти років і вартістю більше ...

5. Податкова декларація з екологічного податку подається протягом:

а) 20 календарних днів, після закінчення звітного періоду;

б) 40 календарних днів, після закінчення звітного періоду;

в) 60 календарних днів, після закінчення звітного періоду.

6. У разі перевищення водокористувачами встановленого річного ліміту використання води рентна плата обчислюється у ... розмірі виходячи з фактичних обсягів використаної води понад встановлений ліміт використання води, ставок рентної плати та коефіцієнтів.

а) двократному;

б) десятикратному;

в) п'ятикратному.

7. Ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради у розмірі, що не перевищує ... процентів розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за ... бази оподаткування.

а) 1,5 %;

б) 3 %;

в) 2 %.

8. Податкове зобов'язання з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки фізичними особами-громадянами сплачується протягом:

а) 30 календарних днів після отримання податкового повідомлення-рішення;

б) 90 календарних днів після отримання податкового повідомлення-рішення;

в) 60 календарних днів після отримання податкового повідомлення-рішення.

9. *Транспортний податок сплачується:*

а) тільки за вантажні автомобілі;

б) тільки за легкові автомобілі;

в) разом за легкові та вантажні автомобілі.

10. *Податкове повідомлення-рішення про сплату плати за землю має бути надіслане фізичній особі не пізніше:*

а) 1 квітня;

б) 1 травня;

в) 1 липня.

Перелік ситуаційних завдань до практичних занять за темою 7

1. Підприємство розмістило відходи, за якими не було встановлено клас небезпеки. У процесі обчислення суми екологічного податку за цими відходами було застосовано ставки податку для відходів II класу небезпеки. Оцініть правомірність дій платника податку з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу.

2. У підприємства відсутній дозвіл на спеціальне використання водних ресурсів. У якому розмірі підприємство має сплачувати рентну плату за спеціальне використання води? Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на статті Податкового кодексу України.

3. Загальна площа житла складає 190 м². Водночас житлом володіють три власники: перший власник – 70 м², другий власник – 55 м², третій власник – 65 м². Чи має кожен із власників сплачувати податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки? Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на статті Податкового кодексу України.

4. Дитина-сирота має дві квартири 105 м² та 80 м². Чи має сплачувати податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки дитина-сирота? Надайте обґрунтовану відповідь із посиланням на статті Податкового кодексу України.

5. Інвалід третьої групи має земельну ділянку для ведення особистого селянського господарства площею 2,2 га. Якою буде база оподаткування із земельного податку для інваліда третьої групи? Надайте обґрунтовану відповідь із посиланням на статті Податкового кодексу України.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 7

Ситуаційне завдання. Фізична особа виховує трьох дітей та має земельну ділянку для ведення садівництва площею 0,2 га. Якою буде база оподаткування із земельного податку для цієї фізичної особи? Надайте обґрунтовану відповідь із посиланням на статті Податкового кодексу України.

Приклад відповіді. Статтею 281 Податкового кодексу України передбачено пільги зі сплати плати за землю для фізичних осіб. Так зокрема, пп. 281.1.2. звільняються від сплати земельного податку фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років. Але водночас пп. 281.2.5. встановлено наступне обмеження: звільнення від сплати податку поширюється на одну земельну ділянку у межах граничних норм: для ведення садівництва – не більш як 0,12 гектара.

Отже, базою оподаткування за земельну ділянку для ведення садівництва для фізичної особи, яка має трьох дітей буде: $0,2 - 0,12 = 0,08$ га.

Перелік розрахункових завдань до практичних занять за темою 7

Завдання 1. Підприємство розташовано в Закарпатській області та використовує поверхневі водні ресурси ріки Тиса. Ліміт водоспоживання на рік становить $20\ 000\ \text{м}^3$. Фактично підприємство використало $23\ 000\ \text{м}^3$. Розрахуйте суму рентної плати за спеціальне використання води?

Завдання 2. Промислове підприємство здійснило скиди та розміщення забруднюючих речовин:

викиди у повітря: озон – 2,5 тони; фенол – 0,75 тони; II клас небезпечності – 6 тон; двоокис вуглецю – 3 тони;

викиди у водні об'єкти (озеро): фосфати – 15 тон; нітрати – 7 тон.

Визначте суму екологічного податку.

Завдання 3. Промислове підприємство здійснило скиди та розміщення забруднюючих речовин:

викиди у повітря: ртуть – 0,5 тони; марганець – 1,375 тон; III клас небезпечності – 2 тони; двоокис вуглецю – 3 тони;

викиди у водні об'єкти (ставок): сульфати – 21 тонна; нафтопродукти – 0,254 тони;

розміщення відходів у відведених місяцях (2,2 км. від населеного пункту): три установки, що містять ртуть.

Визначте суму екологічного податку.

Завдання 4. Розрахуйте суму земельного податку для фізичної особи (інваліда першої групи), якщо він має:

0,15 гектари земельної ділянки під дачним будівництвом (грошова оцінка – 9 000 грн за гектар);

0,34 гектари земельної ділянки для ведення садівництва (грошова оцінка – 7 500 грн за гектар);

0,03 гектари земельної ділянки для гаражу (грошова оцінка – 1 800 грн за гектар).

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 7

Завдання. Для житлово-комунального підприємства встановлено ліміт використання води в розмірі 18 000 м³. Підприємство знаходиться в Закарпатській області (річка Тиса) та фактично використало: з поверхневих вод – 11 000 м³ (ліміт перевищено на 1 500 м³); з підземних водних джерел – 9 000 м³ (ліміт перевищено на 500 м³). Розрахувати суму рентної плати за спеціальне використання води.

Вирішення задачі. Згідно з пп. 255.11. Податкового кодексу України водокористувачі самостійно обчислюють рентну плату за спеціальне використання води щокварталу наростаючим підсумком з початку року.

Рентна плата обчислюється виходячи з фактичних обсягів використаної води (підземної, поверхневої, отриманої від інших водокористувачів) водних об'єктів з урахуванням обсягу втрат води в їхніх системах водопостачання, встановлених у дозволі на спеціальне водокористування, лімітів використання води, ставок рентної плати та коефіцієнтів.

Ставки рентної плати за спеціальне використання води наведено в пп. 255.5.1. та 255.5.2.

Згідно з пп. 255.7. Податкового кодексу України житлово-комунальні підприємства застосовують до ставок рентної плати коефіцієнт 0,3.

Сума рентної плати за спеціальне використання води (РП_в) розраховується за формулою:

$$РП_{в} = (ОВВ \times C_{РП} \times K) / 100 \text{ м}^3, \quad (10)$$

де ОВВ – обсяг використання води, м³;

C_{РП} – ставка рентної плати;

K – коригуючий коефіцієнт.

Обсяг використаної води обчислюється водокористувачами самостійно на підставі даних первинного обліку згідно з показаннями вимірювальних приладів.

У разі перевищення водокористувачами встановленого річного ліміту використання води рентна плата обчислюється та сплачується у п'ятикратному розмірі виходячи з фактичних обсягів використаної води понад встановлений ліміт використання води, ставок рентної плати та коефіцієнтів.

Розрахунок суми рентної плати подано в табл. 9.

Таблиця 9

Обчислення суми рентної плати

Сума рентної плати	Поверхневі водні джерела	Підземні водні джерела
У межах встановленого ліміту водоспоживання	$9\,500 \times 26,17 \times 0,3 / 100 = 745,85$ грн	$8\,500 \times 61,09 \times 0,3 / 100 = 1\,557,80$ грн
За перевищення ліміту водоспоживання	$1\,500 \times 26,17 \times 0,3 \times 5 / 100 = 588,83$ грн	$500 \times 61,09 \times 0,3 \times 5 / 100 = 458,18$ грн
Загальна сума рентної плати	$745,85 + 588,83 = 1\,334,68$ грн	$1\,557,80 + 458,18 = 2\,015,98$ грн

Таким чином, загальна сума рентної плати за спеціальне використання води складатиме 3 350,66 грн.

Література для самостійної роботи за темою 7:

Основна: [1, с. 326–505; 2, с. 115–133; 4, с. 126–147].

Додаткова: [15, с. 627–633; 18, с. 1–56; 33, 44, с. 259].

Тема 8. Особливості податкового обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва

Мета проведення семінарського та практичного занять – вивчення порядку ведення податкового обліку та складання податкової звітності суб'єктами малого підприємництва.

Компетентності, якими мають оволодіти студенти після вивчення теми: описувати структуру податкового обліку з податку на доходи фізичних осіб; описувати порядок переходу на спрощену систему оподаткування платників єдиного податку I – III групи; знати порядок реєстрації платників єдиного податку IV групи; характеризувати порядок визнання доходів суб'єктів малого підприємництва; формулювати методи податкового обліку доходів і витрат; складати Книгу обліку доходів та Книгу обліку доходів і витрат суб'єкта малого підприємництва, який застосовує спрощену систему оподаткування, обліку та звітності; складати податкову декларацію платника єдиного податку та додатки до неї.

Питання до семінарського заняття за темою 8

1. Заява для переходу на спрощену систему оподаткування.
2. Умови відображення доходу платником єдиного податку.
3. Повернення платника єдиного податку на звичайну систему оподаткування.
4. Податки, які не сплачує платник єдиного податку.
5. Пропорції сплати єдиного податку платниками IV групи.
6. Облік доходів платників єдиного податку I – III групи.
7. Порядок складання звітності платниками єдиного податку.

Перелік тестових запитань до семінарських занять за темою 8

1. *Рішення про перехід на спрощену систему оподаткування може бути прийнято:*
  - а) не більше двох разів на рік;
  - б) не більше трьох разів на рік;
  - в) не більше одного разу на рік.
2. *Суб'єкт господарювання, який є платником інших податків і зборів, може прийняти рішення про перехід на спрощену систему оподаткування шляхом подання заяви до контролюючого органу не пізніше ніж за ... календарних днів до початку наступного календарного кварталу.*
3. *За бажанням зареєстрований платник єдиного податку може безоплатно та безумовно отримати витяг з Реєстру платників єдиного податку. Термін надання витягу не має перевищувати ... дні з дня надходження запиту.*

4. Не є доходом суми податків і зборів, утримані (нараховані) платником єдиного податку під час здійснення ним функцій ... а також суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, нараховані платником єдиного податку.

5. Звітним періодом для платників єдиного податку I, II та IV груп є календарний ...

6. Платники єдиного податку I та II груп подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку протягом ... днів після закінчення звітного (податкового) року.

7. Для відмови від спрощеної системи оподаткування суб'єкт господарювання не пізніше ніж за ... днів до початку нового календарного кварталу (року) подає до контролюючого органу заяву.

8. Платник єдиного податку не сплачує:

а) плату за землю;

б) збір на розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства;

в) збір за використання води.

9. Платники єдиного податку III групи подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку протягом ... днів після закінчення звітного (податкового) кварталу.

10. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку I групи є календарний ...

Перелік ситуаційних завдань до практичних занять за темою 8

1. Фізична особа-підприємець (річний дохід 6 000 000 грн) вирішила з 2019 року перейти на спрощену систему оподаткування. Чи дозволять зробити цей перехід контролюючі органи. Надайте обґрунтовану відповідь із посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

2. Платник єдиного податку першої групи сплатив за 2019 рік суму єдиного податку в розмірі 1 400 грн. Наскільки правомірними є дії платника єдиного податку. Надайте обґрунтовану відповідь із посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

3. Платник єдиного податку другої групи сплатив суму єдиного податку за січень 2019 року 25 січня того ж року. Наскільки правомірними є дії платника єдиного податку. Надайте обґрунтовану відповідь із посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

Приклад вирішення ситуаційного завдання за темою 8

Ситуаційне завдання. Платник єдиного податку четвертої групи подав до контролюючих органів декларацію з єдиного податку за 2019 рік 25 лютого того ж року. Наскільки правомірними є дії платника єдиного податку. Надайте обґрунтовану відповідь з посиланням на відповідні статті Податкового кодексу України.

Приклад відповіді. Згідно з пп. 259.9.1. Податкового кодексу України Платники єдиного податку четвертої групи самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня і не пізніше 20-го лютого поточного року подають відповідному контролюючому органу за своїм місцезнаходженням та місцем розташування земельної ділянки податкову декларацію на поточний рік.

Таким чином, платник податку вчинив неправомірно, оскільки порушив термін подання податкової декларації.

Перелік розрахункових завдань до практичних занять за темою 8

Завдання 1. Підприємство – платник податку на прибуток бажає з 2019 року перейти на сплату єдиного податку. Із цією метою 3 грудня 2018 року ним була подана відповідна заява до податкової інспекції. Водночас виручка за 11 місяців 2018 року склала 985 тис грн, у тому числі:

285 000 грн – за бартерними операціями;

370 000 грн – за відвантаженими, але не оплаченими покупцями товарами. Яка сума виручки має бути відображена в заяві?

Завдання 2. У березні 2019 року підприємство, що є платником єдиного податку зі ставкою 5 %, уклало договір щодо продажу обладнання. Вартість обладнання 50 000 грн. Договір передбачає поетапну оплату меблів: у березні – 39 000 грн, у квітні – 8 000 грн, у травні – 3 000 грн. Обладнання передаються покупцю у травні. Залишкова вартість обладнання в березні становить 38 000 грн, у квітні – 32 000 грн, у травні – 28 000 грн. Визначте суму єдиного податку за березень, квітень та травень 2019 року.

Завдання 3. Юридична особа – платник єдиного податку (третья група) з 1 липня 2019 року став платником ПДВ і перейшов на ставку єдиного податку 3 %. До вказаної дати підприємство перебувало на ставці 5 %, а станом на 1 січня 2019 було платником податку на прибуток.

За III квартал 2019 року платник здійснив такі операції:
реалізував товар на суму 120 000 грн (із ПДВ). Товар був оплачений частково – в сумі 90 000 грн (із ПДВ);
отримав передоплату за товар, який буде поставлений покупцеві в жовтні 2019 року – 3 000 грн (із ПДВ);
реалізував пиво (в ємностях до 20 л) на суму 6 300 грн (із ПДВ);
реалізував товар, за який отримав передоплату в грудні 2019 року, – 12 000 грн (із ПДВ);
Визначте суму доходу платника єдиного податку.

Приклад вирішення розрахункового завдання за темою 8

Завдання. Сільськогосподарський товаровиробник (платник єдиного податку IV групи), який здійснює діяльність не в гірських зонах і не на поліських територіях на 1 січня 2019 року має у власності:

100 га ріллі сільгоспугідь. Groшова оцінка одного гектара – 40 000 грн;
50 га багаторічних насаджень. Groшова оцінка одного гектара – 10 000 грн;
20 га земель водного фонду. Groшова оцінка одного гектара – 120 000 грн.
Розрахуйте суму єдиного податку.

Вирішення задачі. Згідно з пп. 295.9.1. Податкового кодексу України платники єдиного податку IV групи самостійно обчислюють суму податку щороку станом на 1 січня за ставками, наведеними в пп. 293.9. Податкового кодексу України.

Розрахунок єдиного податку (ЄП) здійснюється за формулою:

$$\text{ЄП} = \text{П}_{\text{зд}} \times \text{ГО} \times \text{С}_{\text{п}} / 100 \%, \quad (11)$$

де $\text{П}_{\text{зд}}$ – площа земельної ділянки, га;

ГО – грошова оцінка відповідної земельної ділянки, грн;

$\text{С}_{\text{п}}$ – ставка податку, %.

Розрахунок суми єдиного податку наведено в табл. 10.

Розрахунок суми єдиного податку

Земельна ділянка	Сума єдиного податку
Рілля	$100 \times 40\,000 \times 0,95 / 100 = 38\,000$ грн
Багаторічні насадження	$50 \times 10\,000 \times 0,57 / 100 = 2\,850$ грн
Землі водного фонду	$20 \times 120\,000 \times 2,43 / 100 = 58\,320$ грн

Отже, загальна сума єдиного податку складає 99 170 грн.

Література для самостійної роботи за темою 8:

Основна: [1, с. 614–671; 2, с. 141–148; 4, с. 149–155].

Додаткова: [18, с. 1–56; 31, с. 199; 32, с. 215].

Рекомендована література**Основна**

1. Іванов Ю. Б. Податковий облік і звітність : підручник / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, О. Є. Найденко. – Київ : Знання, 2011. – 710 с.
2. Іванов Ю. Б. Податковий облік та звітність : конспект лекцій / Ю. Б. Іванов, О. Є. Найденко. – Харків : ВД "ІНЖЕК", 2007. – 168 с.
3. Іванов Ю. Б. Проблеми розвитку корпоративного податкового менеджменту / Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, О. В. Грачов та ін. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2010. – 496 с.
4. Найденко О. Є. Організація податкового процесу : навч. посіб. / О. Є. Найденко, К. В. Давискіба. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015 – 268 с.
5. Податкове регулювання соціального розвитку: світовий досвід та тенденції в Україні : монографія за заг. ред. Ю. Б. Іванова. – Харків : ФОП Александрова К. М.; ВД "ІНЖЕК", 2012. – 496 с.

Додаткова

6. Деякі питання електронного адміністрування податку на додану вартість : постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 569 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – С. 235.
7. Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального : постанова Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 року № 113 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 18. – С. 375.

8. Деякі питання запровадження марок акцизного податку нового зразка для алкогольних напоїв і тютюнових виробів : постанова Кабінету Міністрів України від 19 листопада 2014 року № 627 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 95. – С. 11.

9. Деякі питання маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів : постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2013 року № 188 // Офіційний вісник України. – 2013. – № 24. – С. 160.

10. Найденко А. Е. Зарубежная практика налогообложения доходов физических лиц на местном и региональном уровнях / А. Е. Найденко, Гаврик Е. В. // Налоги и финансовое право. – 2015. – № 6. – С. 101–110.

11. Найденко А. Е. Методы налогового учета: плюсы и минусы для государства и налогоплательщика / А. Е. Найденко // Бизнес Информ – 2008. – № 8. – С. 66–70.

12. Найденко А. Е. Налоговый учет: проблемы развития / А. Е. Найденко // Бизнес Информ. – 2007. – № 12(2). – С. 47–50.

13. Найденко А. Е. Проблемы налогового учета и отчетности по налогу на прибыль предприятий / А. Е. Найденко // Бизнес Информ. – 2011. – № 2(2). – С. 56–59.

14. Найденко А. Е. Теоретическое обоснование дифференциации ставок налога на доходы физических лиц с учетом показателей регионального развития / А. Е. Найденко // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – 2013. – № 1. – С. 136–143.

15. Найденко О. Є. Вплив регулятивного потенціалу податку на доходи фізичних осіб на соціальний захист населення / О. Є. Найденко, В. О. Логошенко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. – 2016. – Вип. 16(2). – С. 121–125.

16. Найденко О. Є. Податковий облік крізь призму принципів його ведення / О. Є. Найденко // Комунальне господарство міст. Науково-технічний збірник ХНАМГ. Серія: економічні науки. – Київ : Техніка, 2009. – № 89. – С. 303–308.

17. Найденко О. Є. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення / О. Є. Найденко // Економіка та суспільство. – 2017. – Випуск № 8. – С. 627–633.

18. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI // Голос України. – 2010. – № 229–230 . – С. 1–56.

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV // Офіційний вісник України. – 1999. – № 33. – С. 17–37.

20. Про державне регулювання виробництва й обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів : Закон України від 19 грудня 1995 року № 481/95-ВР // Відомості Верховної Ради України – 1995. – № 46. – С. 21–24.

21. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22 травня 2003 року № 852-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 25. – С. 111.

22. Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів : наказ Міністерства юстиції України від 12 квітня 2012 року № 578/5 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 34. – С. 66.

23. Про затвердження Положення про виготовлення, зберігання, продаж марок акцизного податку та маркування алкогольних напоїв і тютюнових виробів : постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2010 року № 1251 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 1. – С. 142.

24. Про затвердження Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість : наказ Міністерства фінансів України від 14 листопада 2014 року № 1130 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 91. – С. 617.

25. Про затвердження Порядку акредитації центру сертифікації ключів : постанова Кабінету Міністрів України від 13 липня 2004 року № 903 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 28. – С. 108.

26. Про затвердження Порядку оформлення поштових відправлень з вкладенням матеріалів звітності, розрахункових документів і декларацій : постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 1997 року № 799 // Офіційний вісник України. – 1997. – № 31. – С. 41.

27. Про затвердження Порядку подання документів для застосування податкової соціальної пільги : постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 року №1227 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 1. – С. 45.

28. Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів в державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях : наказ Міністерства юстиції України від 18 червня 2015 року № 1000/5 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 52. – С. 538.

29. Про затвердження форм заяви про реєстрацію платника акцизного податку з реалізації пального, акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального, Порядку заповнення акцизної накладної, розрахунку коригування акцизної накладної, заявки на поповнення (коригування) залишку пального : наказ Міністерства фінансів України від 25 лютого 2016 року № 218 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 27. – С. 119.

30. Про затвердження форм заявок-розрахунків на виготовлення та придбання марок акцизного податку, звіту про використання марок акцизного податку та журналів для обліку марок акцизного податку : наказ Міністерства фінансів України від 11 квітня 2016 року № 428 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 39. – С. 49.

31. Про затвердження форм книги обліку доходів і книги обліку доходів і витрат та порядків їх ведення : наказ Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 579 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 57. – С. 215.

32. Про затвердження форм податкових декларацій збору за місця для паркування транспортних засобів та туристичного збору : наказ Міністерства фінансів України від 9 липня 2015 року № 636 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 63. – С. 259.

33. Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку : наказ Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 57. – С. 199.

34. Про затвердження форм та Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість : наказ Міністерства фінансів України від 28 січня 2016 року № 21 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 8. – С. 683.

35. Про затвердження Формату (стандарту) електронного документа звітності суб'єктів господарювання та Опису довідників, що публікуються з Форматом (стандартом) електронного документа звітності суб'єктів господарювання : Наказ Міністерства доходів і зборів України від 29 листопада 2013 року № 729 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 22. – С. 35.

36. Про затвердження форми декларації акцизного податку, Порядку заповнення та подання декларації акцизного податку : наказ Міністерства фінансів України від 23 січня 2015 року № 14 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 6. – С. 160.

37. Про затвердження форми Декларації про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари (продукцію), Порядку складання та подання Декларації про максимальні роздрібні ціни на підакцизні товари (продукцію) : наказ Міністерства фінансів України від 25 березня 2015 року № 359 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 32. – С. 71.

38. Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподаткованого доходу та Порядку ведення обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподаткованого доходу : Наказ Міністерства доходів і зборів України від 11 грудня 2013 року № 794 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 9. – С. 339.

39. Про затвердження форми Податкової декларації екологічного податку : наказ Міністерства фінансів України від 17 серпня 2015 року № 715 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 74. – С. 172.

40. Про затвердження форми Податкової декларації з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності) : наказ Міністерства фінансів України від 16 червня 2015 року № 560 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 58. – С. 58.

41. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки : наказ Міністерства фінансів України від 10 квітня 2015 року № 408 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 38. – С. 259.

42. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств : наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 2015 року № 897 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 93. – С. 179.

43. Про затвердження форми Податкової декларації з рентної плати : наказ Міністерства фінансів України від 17 серпня 2015 року № 719 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 75. – С. 71.

44. Про затвердження форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи : наказ Міністерства фінансів України від 2 жовтня 2015 року № 859 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 89. – С. 102.

45. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної : наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 2015 року № 1307 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 10. – С. 108.

46. Про затвердження форми Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку (форма № 1ДФ) та Порядку заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку : наказ Міністерства фінансів України від 13 січня 2015 року № 4 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 12. – С. 166.

47. Про затвердження форми та Порядку складання Звіту про контрольовані операції : наказ Міністерства фінансів України від 18 січня 2016 року № 8 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 16. – С. 369.

48. Про подання електронної податкової звітності : Наказ Державної податкової адміністрації України від 10 квітня 2008 року № 233 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 31. – С. 101.

49. Сідельникова Л. П. Реалізація принципу соціальної справедливості в оподаткуванні фізичних осіб / Л. П. Сідельникова, О. Є. Найденко // Економіка розвитку. – 2017. – № 2. – С. 86–96.

50. Тищенко А. Н. Ключевые направления реформирования налога на доходы физических лиц в Налоговом кодексе Украины / В кн. Реформирование налоговых систем. Теория, методология и практика : монография / А. Н. Тищенко, А. Е. Найденко. – Киев : Кондор, 2011. – С. 250–261.

Методичне забезпечення

51. Ситуаційні завдання з навчальної дисципліни "Податковий облік та звітність" для студентів спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання / уклад. О. Є. Найденко – Харків : ХНЕУ, 2008. – 31 с.

52. Робоча програма навчальної дисципліни "Податковий облік та звітність" для студентів спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання / уклад. О. Є. Найденко – Харків : ХНЕУ, 2009. – 46 с.

53. Робоча програма навчальної дисципліни "Податковий та фінансовий облік" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Оподаткування" всіх форм навчання / уклад. О. Є. Найденко, Л. Ф. Петренко. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 76 с.

54. Робоча програма навчальної дисципліни "Податковий облік та звітність" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Оподаткування" денної форми навчання : [Електронне видання] / уклад. О. Є. Найденко, В. Ю. Чичкова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 50 с.

Зміст

Вступ.....	3
Тема 1. Податковий облік: його поняття, структура та методи ведення.....	6
Тема 2. Загальні вимоги до податкової звітності	9
Тема 3. Податковий облік та звітність із податку на додану вартість.....	14
Тема 4. Податковий облік та звітність з акцизного податку.....	23
Тема 5. Податковий облік та звітність із податку на прибуток підприємств	30
Тема 6. Податковий облік і звітність із податку на доходи фізичних осіб.....	40
Тема 7. Податковий облік і звітність з інших податків та зборів	48
Тема 8. Особливості податкового обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва	53
Рекомендована література.....	58
Основна	58
Додаткова	58
Методичне забезпечення	63

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ

**Методичні рекомендації
до практичних завдань
для студентів спеціальності
071 "Облік і оподаткування"
першого (бакалаврського) рівня**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Найденко** Олексій Євгенович

Відповідальний за видання *В. Ф. Тищенко*

Редактор *К. І. Шовкова*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2019 р. Поз. № 51 ЕВ. Обсяг 65 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

---

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*